

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol

Adolygiad o dâl i aelodau lleyg ar gyd-
bwyllgorau corfforedig

Mehefin 2024

Panel Annibynnol Cymru ar Gynabyddiaeth Ariannol: adolygiad o dâl i aelodau lleyg ar gyd-bwyllgorau corfforedig

Rydym yn gofyn am eich barn ynghylch a ddylid talu aelodau lleyg ar gyd-bwyllgorau corfforedig (CJC) yn yr un modd ag aelodau cyfetholedig awdurdodau perthnasol eraill.

Cyflwyniad

Mae Panel Annibynnol Cymru ar Gynabyddiaeth Ariannol ("y Panel") yn gyfrifol am benderfynu ar y fframwaith cynabyddiaeth ariannol ar gyfer taliadau i aelodau etholedig ac aelodau a benodwyd i brif gynghorau, awdurdodau'r parciau cenedlaethol, awdurdodau tân ac achub a chydbwyllgorau corfforedig yng Nghymru. Mae'r awdurdodau perthnasol hyn yn rhan o'r teulu llywodraeth leol.

Caiff democratiaeth ei chryfhau pan fo aelodaeth awdurdodau perthnasol yn adlewyrchu'n ddigonol gyfansoddiad demograffig a diwylliannol y cymunedau a wasanaethir gan y cyfryw awdurdodau. Felly, mae penderfyniadau'r Panel wedi'u gwreiddio yn yr egwyddor tâl teg gan fod hon yn elfen allweddol o annog a galluogi pobl i gymryd rhan mewn democratiaeth leol.

Pwrpas yr ymgynghoriad

Mae'r ymgynghoriad hwn yn ceisio barn am gynabyddiaeth ariannol ar gyfer aelodau annibynnol ("lleyg") ar gydbwyllgorau corfforedig i lywio penderfyniadau'r Panel ar y mater hwn. Yn benodol, a ddylid talu aelodau lleyg yn yr un modd ag aelodau cyfetholedig ar awdurdodau perthnasol eraill.

Cefndir rôl y cydbwyllgorau corfforedig

Sefydlwyd cydbwyllgorau corfforedig yn dilyn sefydlu [Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) 2021](#) ("Deddf 2021") sy'n darparu fframwaith ar gyfer cydweithredu rhanbarthol trwy fecanwaith mwy cydlynol, cyson, a reolir yn ddemocrataidd o'r enw Cyd-bwyllgorau Corfforedig.

Mae Adran 142 o Fesur Llywodraeth Leol Cymru 2011 yn gosod swyddogaethau'r Panel mewn perthynas â thaliadau i aelodau o 'awdurdod perthnasol'. Mae adran 144 o'r Mesur yn disgrifio beth yw 'awdurdod perthnasol'.

Yn Rheoliad 4(1)(c)(i) o Reoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Rhif 2) (Cymru) 2021/1349 ychwanegwyd cydbwyllgorau corfforedig at y disgrifiad o'r 'awdurdod perthnasol' yn adran 144(2) o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, gan eu cynnwys yng nghylch gwaith y Panel o 3 Rhagfyr 2021.

Mae cydbwyllgor corfforedig yn gorff corfforaethol ar wahân a gaiff gyflogi staff, dal asedau a chyllidebau, a chyflawni swyddogaethau. Mae 4 cydbwyllgor corfforedig yng Nghymru ar hyn o bryd:

- Cydbwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru (Prif Gynghorau Gwynedd, Sir

Ddinbych, Ynys Môn, Wrecsam, Conwy, Sir y Fflint ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri).

- Cydbwyllgor Corfforedig Canolbarth Cymru (Prif Gynghorau Powys, Ceredigion, ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog).
- Cydbwyllgor Corfforedig De-ddwyrain Cymru (Prif Gynghorau Caerdydd, Bro Morgannwg, Sir Fynwy, Rhondda Cynon Taf, Casnewydd, Merthyr Tudful, Caerffili, Torfaen, Blaenau Gwent, a Phen-y-bont ar Ogwr).
- Cydbwyllgor Corfforedig De-orllewin Cymru (Prif Gynghorau Sir Gaerfyrddin, Sir Benfro, Castell-nedd Port Talbot, Abertawe ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro).

Mae gan gydbwyllgorau corfforedig ddyletswyddau i baratoi Cynllun Datblygu Strategol a Chynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol. Caiff y cyd-bwyllgorau corfforedig hefyd arfer pŵer llesiant economaidd, y pŵer i wneud unrhyw beth i wella neu i hyrwyddo llesiant economaidd ei ardal. Y nod yw cysoni dulliau datblygu economaidd, trafndiaeth a chynllunio defnydd tir i alluogi i ranbarthau ddatblygu economïau rhanbarthol llwyddiannus ac annog twf lleol.

Penderfyniad ei aelodau i raddau helaeth yw sut mae cydbwyllgor corfforedig yn cyflawni ei swyddogaethau. Mae'r hyblygrwydd hwn yn galluogi i gydbwyllgorau corfforedig wahaniaethu rhwng ardaloedd daearyddol i ddiwallu anghenion ac uchelgeisiau penodol eu rhanbarth.

Aelodaeth a strwythur

Mae Deddf 2021 yn ei gwneud yn ofynnol i arweinwyr pob prif gyngor cyfansoddol fod yn aelodau o'u priod gydbwyllgorau corfforedig. Mae'r arweinwyr, wrth ymgymryd â'u rolau o fewn y cydbwyllgorau corfforedig, yn gwneud penderfyniadau ar ran y cynghorau y maent wedi eu hethol i'w cynrychioli.

Mae Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol yn aelodau o'u cydbwyllgor/cydbwyllgorau corfforedig rhanbarthol at ddibenion paratoi'r Cynllun Datblygu Strategol.

Disgwylir i gydbwyllgorau corfforedig hefyd ymgysylltu â sefydliadau neu gyrff o fewn eu rhanbarth, a'u cynnwys yn eu gwaith drwy, er enghraifft, gyfethol cynrychiolwyr prifysgolion a byrddau iechyd lleol. Y cydbwyllgorau corfforedig sy'n penderfynu pwy gaiff ei gyfethol ac ar ba delerau (gan gynnwys a oes gan aelodau cyfetholedig hawl i bleidleisio.

Caiff y cydbwyllgorau corfforedig sefydlu is-bwyllgorau i gefnogi eu gwaith gweinyddu a llywodraethu. Mae'r [canllawiau statudol ar gydbwyllgorau corfforedig](#) yn nodi disgwyliad y bydd cydbwyllgorau corfforedig yn sefydlu is-bwyllgorau ar gyfer pob un o'r meysydd gweithredol allweddol y maent yn eu harfer ond nid yw'n nodi sut. Er enghraifft, gallai cydbwyllgor corfforedig benderfynu bod is-bwyllgorau yn cael eu harwain gan aelod neu ddeilydd portffolio o weithrediaeth y cynghorau

cyfansoddol ac y bydd aelodau portffolio o gynghorau eraill y rhanbarth yn bresennol. Gallant hefyd benodi aelodau lleyg sydd â hawliau pleidleisio.

Mae'n ofynnol i gydbwyllgorau corfforedig fod â Phwyllgor Llywodraethu ac Archwilio y mae [un rhan o dair o'r aelodau yn aelodau lleyg annibynnol](#).

Er bod statws cyfreithiol aelod lleyg yn wahanol i statws aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol arall, mae gan bob un ohonynt hawliau pleidleisio ac maent yn rhannu rolau a chyfrifoldebau tebyg. Maent yn annibynnol ac nid ydynt yn aelod nac yn gynrychiolydd o gyngor neu gorff cyfetholedig.

Taliadau cyfredol

Ystyriodd y Panel y trefniadau tâl ar gyfer cydbwyllgorau corfforedig yn ei [Adroddiad Blynyddol 2022 i 2023](#). Roedd cydbwyllgorau corfforedig yn eu camau cynnar a'u hunig aelodau'n arweinwyr yr awdurdodau 'cartref'. Daeth y Panel i'r casgliad na fyddai cyflog ychwanegol yn cael ei dalu mewn perthynas â'u rôl ar gydbwyllgor corfforedig, ond cytunwyd y byddai'r tâl yn cael ei adolygu wrth i'r cydbwyllgorau corfforedig ddatblygu.

Fodd bynnag, penderfynodd y Panel dalu cyfraniad at gostau gofal a theithio a chostau cynhaliaeth i bob aelod o'r cydbwyllgorau corfforedig. Cafodd y penderfyniad hwn ei gynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol hwnnw.

Beth sydd wedi newid?

Ym mis Tachwedd 2023, cyhoeddodd [Archwilio Cymru adroddiad ar gydbwyllgorau corfforedig](#). Mae cydbwyllgorau corfforedig bellach yn fwy sefydledig. Sefydlwyd Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, ac is-bwyllgorau eraill, a phenodwyd aelodau lleyg.

Cysondeb y dull gweithredu ar draws y teulu llywodraeth leol

Mae'r ffioedd presennol ar gyfer aelodau a gyfetholwyd i brif gynghorau, awdurdodau tân ac achub ac awdurdodau'r parciau cenedlaethol wedi'u nodi ym [Mhenderfyniadau'r Panel ar gyfer 2024](#). I'r gwrthwyneb, nid yw'r Panel eto wedi gosod ffi ar gyfer aelodau lleyg ar gydbwyllgorau corfforedig.

Mae'r Panel yn cydnabod bod aelodau lleyg ar gydbwyllgorau corfforedig yn gwneud cyfraniad gwerthfawr i ddemocratiaeth leol yng Nghymru. Mae'n credu y dylid eu talu'n deg.

Mae'r Panel o'r farn ei bod yn bwysig bod taliadau a lwfansau i aelodau etholedig ac aelodau a benodwyd i'r holl awdurdodau perthnasol o fewn y teulu llywodraeth leol yn deg ac yn gyson.

Mae'r Panel yn credu fod y sefyllfa bresennol yn anghyson. Felly, mae'n gofyn am eich barn ynghylch cysoni'r dull a ddefnyddir i dalu aelodau lleyg ar gydbwyllgorau corfforedig â thâl aelodau cyfetholedig ar draws yr awdurdodau perthnasol o fewn y teulu llywodraeth leol.

Y Camau Nesaf

Cynhelir yr ymgynghoriad hwn am gyfnod o 4 wythnos o ddyddiad cyhoeddi'r papur hwn. Bydd y Panel yn ystyried pob ymateb ac yn cyhoeddi ei Benderfyniad Terfynol ar y mater hwn o fewn 4 wythnos i ddiwedd yr ymgynghoriad byr hwn.

Cyflwynwch eich sylwadau erbyn 17:00 ar 27 Gorffennaf 2024, gan ddefnyddio'r [ffurflen ar-lein](#).